

Polgári Jogesetlexikon. (Magánjog. Hiteljog. Eljárási jog.) Dr. Osváld István előszavával, Szerkesztették: Dr. Moldoványi István, Dr. Sárffy Andor, Dr. vitéz Szentkuthy István, Dr. Bernhard Miksa, Dr. Pásztor Géza, Dr. Kertész Sándor. Grill Károly könyvkiadó-vállalata kiadása 1937. E jogesetlexikon célja az élő jog összegyűjtése még pedig könnyen kezelhető, alfabetikus sorrendű lexikon formájában. Igen fontos, életbevágó feladat ez a mi magánjogunkban, mely nagyrészt nem szövegezett jogszabályokon, hanem szokásjogi élethez, a nép meggyőződéséhez könnyebben alkalmazkodó, mint a törvényi jog, viszont az élő jog megismerése szokásjogi kútfők mellett sokkal nehezebb, mint a törvényi jog terén. A szokásjogot a bírói határozatokból önálló szellemi munkával, esetjogi szabályok elvont tételekké való alakítása útján kell felismerni. A bírói határozat célja egy határozott, egyedi esetnek a tényállás és jogszabályok alapján való eldöntése, tehát tulajdonképpen az indokolásban előforduló látszólag elvi kijelentések is csak az eseti tényállással szoros kapcsolatban érthetők. A szokásjogot ilyen több hasonló tényállású elvi kijelentésből kell felismerni. Azonban sem a tényállások nem egészen egybevágók, sem pedig az elvi kijelentések nem azonosak, egy-egy látszólag lényegtelen szóbeli eltérés az elvi szabály terjedelmén lényegesen változtathat. Azért nagyon veszélyes, ha a határozatokat tisztán az u. n. „fejek“ szerint csoportosítjuk, anélkül, hogy a döntés teljes tényállását előzőleg végigolvassuk.

De fontos a bírói gyakorlat feldolgozása nagyobbbrészt törvényi kútfőn alapuló jognál is, mint nálunk a hiteljog és a polgári eljárási jog. A törvény szövegére lassan, mint valami máz, a bírói gyakorlat reáarakodik és a törvény szövege a gyakorlatban lassan önálló életet, az eredeti szövegtől eltérő színezetet nyer. A gyakorlati jogászra nézve igen fontos, hogy az élő törvényt megismerje, az pedig a joggyakorlat állandó újabb és újabb fejlődése folytán folytonos változásban van, mert hiszen az életnek éppen ez a folytonos változás, alkalmazkodás, fejlődés a velejárója.

A gyakorlat érzi a szükségét egy bő magánjogi, hiteljogi, eljárásjogi könyvnek, mely az intézmények elméleti szabatos körülírásán felül bő, részletes, gyakorlati esetekre kiterjedő és mindenütt a bírói határozat számára hivatkozó anyagot tartalmaz. A mű szerkesztőinek nagy érdeme, hogy erre a nehéz munkájára lexikális formában vállalkoztak és a magyar törvényi- és szokásjog megismerésére újabb használható eszközt adtak. A keresett joganyag alfabetikus sorrendben könnyen felüthető és ha egy-egy ilyen jogintézmény joggyakorlatát végigolvassuk, elénk tárul az élő jog a maga változatos gazdaságában. Igen helyes, hogy a könnyen kezelhetőség szempontjából olyan bírói döntéseket, melyeknek többféle vonatkozása van, minden joganyagnál, melyre vonatkoznak, újból feltüntetették a szerkesztők. Nagyon szerencsés ötlet a bírói határozatoknak a mű végén levő számszerinti jegyzéke, melynek segítségével az a döntvénytár és közelebbi helye megtalálható, ahonnan a döntvény szövegét vették, és ahol a bírói határozat bővebben, esetleg a tényállási részzel együtt megtalálható.

A mű a szükségleteknek megfelel és így reméljük, hogy a gyakorlat újabb és újabb anyagával bővülve állandó intézménye lesz a magyar magánjogi, hiteljogi és eljárásjogi gyűjtésnek és időnként újabb kiadásban fog megjelenni. Új kiadásokra számítva, néhány megjegyzést ajánlok a mű szerkesztőinek megfontolására.

Célszerűnek tartanám az egyes jogintézményeknek pontos definíciója szempontjából, ha maguk az általános jogtételek esetleg

kiváló magánjogi íróink könyvei után közöltetnénk pl. Özvegyi jog... Következik a definíció után a zárójelben a szerző és a könyv lapszáma. Eltérő meghatározással esetleg több szerző műve idézendő. Hiszen a szokásjog az élőjog kialakulásánál a jogtudomány is szerepet játszik és sok fontos elvi állásfoglalás alapja a jogtudomány megállapítása volt. Az egyes intézményeknél célszerű lenne a joganyagot az egyes fontosabb részletkérdések szerint alcímekre tagolni. Pl. Ági vagyonnál alcímek: Ági vagyon értékelése. Ági vagyon kiadásának módja. Ági vagyon beruházás szerzeményi vagyonyból. Ági vagyon jövedelme stb. A határozatok elvi kijelentésébe bele kell foglalni a tényállásnak azt az elemét, mely fontos az eseti kijelentés terjedelmének meghatározására.

A szerzők szolgálatot tettek a jog felismerése szempontjából, már pedig a jog pontos ismerete feltétele a jó jogalkalmazásnak, a jogbiztonságnak és a szerves jogfejlődésnek.

íj. dr. Szigeti László.

Dr. Vöröss Ernő, a m. kir. közigazgatási bíróság és a hatásköri bíróság ítélőbírája és dr. Lengyel József, ugyanennek a bíróságnak tanácsjegyzője, „A közigazgatási bírósági törvény magyarázata“ cím alatt hatalmas, 2400 oldalra terjedő munkát adtak ki.

A mű *részletes áttekintést* nyújt a Közigazgatási Bíróság *elő kerülő egész joganyagáról*. Elsősorban jelzi a jogforrásokat. A fölöttebb bonyolult törvény- és rendeletanyagban való eligazkodást ilymódon lényegesen megkönnyíti. Ezenkívül tartalmazza rendszeres formában a Közigazgatási Bíróság egész gyakorlatának áttekintését.

A mű I. kötete a Közigazgatási Bíróság szervezetét, annak hatáskörét tárgyalja. Ezután áttér a bíróságnak az egyes ügyekben fennálló hatáskörére. Sorra veszi: a községi ügyeket, a törvényhatósági ügyeket, a közegészség- és szegényügyeket, a válás- és népoktatásügyi, vízjogi ügyeket, a közjogi és vámügyeket, a vasúti, a mezőgazdasági és mezőrendőrségi, az állategészségi, az erdészeti, a vadászati, a halászati, a házi cseléd, munkás és napszámos ügyeket, foglalkozik még a házközösségi ügyekkel, úgyszintén az állami alkalmazottak illetményügyeivel, az ipar, sajtó, tengerhajózási és clearingügyekkel, tárgyalja a biztosító vállalatok állami felügyelete, a köztámogatásban részvélő vállalatok, az országgyűlési választási bíráskodás körül kialakult gyakorlatot.

A II. kötet tartalmazza a teljes adó- s illetékügyi judikatúrát.